

VANDERMEULEN, Jozef (Gent 24 maart 1869 – Gent 26 september 1931).

Was afkomstig uit een arbeidersmilieu. Vandermeulen studeerde muziek aan het Gentse conservatorium, onder anderen bij Karel Miry. In 1891 behaalde hij de prestigieuze Prijs van Rome, en hij werd onder meer door Peter Benoit aangemoedigd in zijn werk. In 1892 werd hij dirigent van de socialistische harmonie Vooruit en in 1896 leraar aan het Gentse konservatorium. Als muzikaal leider van socialistische muziekkringen en criticus in het dagblad *Vooruit* componeerde hij heel wat gelegenhedswerk voor de beweging en droeg ertoe bij dat de klassieke muziekcultuur (Wagner, Beethoven) naar de socialistische aanhang werd gebracht.

Zijn Vlaamsgezinde belangstelling mag onder meer blijken uit het feit dat Vandermeulen in 1905 de muziek schreef bij *De Vlasgaard*, een zangspel in drie bedrijven van de flamingantische dichter René de Clercq. In 1902 had hij overigens – in opdracht van de Belgische Werkliedenpartij – de cantate *Op de Groeninghekouter* gecomponeerd, op tekst van Léonce du Castillon. Daarin wilde hij via het thema van het zegevierende middeleeuwse gildenleger, samengebracht in een groot massaspel, verwijzen naar de strijd van de 19de-eeuwse arbeidersklasse. In 1911 schreef hij ook nog de muziek bij *Voor 't volk geofferd* een zangspel over het leven van Emiel Moyson, op een libretto van de flamingantische socialist Johan Lefèvre. Hoewel Vandermeulen geen publieke standpunten innam met betrekking tot de Vlaamse strijd, getuigt zijn werk toch van de geestelijke en culturele wisselwerking tussen intellectuelen uit de socialistische en Vlaamsgezinde milieus te Gent rond de eeuwwisseling.

WERKEN: Artikelen in *Vooruit*; *De sociale gids*; – J.V., *Ter eere der communehelden: pro memorium, oratorio*, 1894; – J.V., *Levensbeschrijving van Richard Wagner en analyse van "Tannhäuser"*, 1897; – J.V., *Op de Groeninghekouter*, 1902; – J.V., *De Vlaschgaard*, 1905; – J.V., *Voor 't volk geofferd, zangspel over Emiel Moyson*, 1911; – J.V., *Richard Wagner als revolutionair*, 1913; – J.V., *Pro memoria: oratorio in 2 deelen*, 1922; – J.V., 1875-1925: *Gulden jaarfeest der Socialistische Vlasbewerkeversvereniging van Gent, groote kunstavond*, 1925.

LITERATUUR: A. Bracke, 'Een vergeten Gentse toondichter: Jef Vandermeulen', in *De vrienden van de lyrische kunst*, IV, 1974, p. 1-3; – id., 'Jef Vandermeulen en de Vlaamse socialistische beweging', in *Mens en taak*, jg. 4 (1972), p. 102-110; – G. Depaemelaere, René Declercq, *uit liefde alleen...*, 1977; – G. Vanschoenbeek, *De wortels van de sociaal-democratie in Vlaanderen*, RUG, onuitgegeven doctoraatsverhandeling, 1992.

GUY VANSCHOENBEEK